

Минуле – урок для сьогодення

[А. Бистріченко]

#6-7 от 30.04.2014

18 травня – Міжнародний день музеїв

Складовою частиною навчально-виховного процесу НТУ «ХПІ» є робота музею історії, в якому зберігається пам'ять про історичне минуле та сьогодення одного з найстаріших технічних вузів України, котрий у 2015 р. святкуватиме своє 130-річчя.

Період навчання молодих людей в університеті співпадає з їх особистісним, моральним та професійним зростанням. Саме в музеї першокурсники отримують перші відомості про шляхи розвитку рідного університету в контексті розвитку держави, про видатних вчених та випускників, якими пишається *alma mater*, і – головне – залучаються до традицій політехніків. Постійно удосконалюються форми роботи з відвідувачами, студенти залучаються до інтерактивного спілкування, екскурсії проводяться територією університету, де збереглися пам'ятки архітектури кінця XIX ст. – початку XX ст. Протягом року проведено понад 200 екскурсій, музей відвідали більш як три тисячі відвідувачів. Серед них студенти, а також гості університету, учасники міжнародних та всеукраїнських конференцій, олімпіад, іноземні делегації з Австрії, Великобританії, Індії, Китаю, Німеччини, Польщі, Росії, Словенії, США, Туркменістану, Фінляндії, Франції тощо. Найбільш численним за відвідуванням був день 28 вересня, в період акції «Ніч науки». Ця акція проводилася у Харкові, і музей відвідали понад 350 харків'ян.

Експозиція музею складається з п'яти тематичних розділів, які постійно поповнюються новими експонатами. Справжньою прикрасою музею є унікальні матеріали кінця XIX – початку XX ст.: фотографії та документи перших викладачів, дипломи перших випускників, залікова книжка одного з студентів, альбоми першого та другого випусків Харківського

технологічного інституту; прилади, виготовлені в Німеччині, Франції, якими були обладнані фізична та хімічна лабораторії інституту. Робота з пошуку експонатів не припиняється. За останні два роки було зібрано понад 500 раритетів, серед яких: оригінальні документи, нагороди видатних вчених – засновників наукових шкіл: вітчизняного двигунобудування професора В.Т. Цвєткова; фізики високих напруг доцента С.М. Фертика; книги «Основи електротехніки» професора П.П. Копняєва, видані у 1927 р.; залікова книжка професора О.О. Маєвського; документи професора, Заслуженого винахідника України В.У. Кізілова; альбом випускників ХЕТІ 1941 р.; фотоапарат «ФЕД», логарифмічна лінійка, годинник, книги випускника ХТІ 1926 р. відомого конструктора паротягів П.М. Шаройка; амперметр, виготовлений у 1938 р. в експериментальній майстерні ХЕТІ тощо. Амперметр подарував музею ветеран, учасник бойових дій у Великій Вітчизняній війні, наш випускник, колишній директор дослідного заводу ХПІ Євген Миколайович Дегтярьов. Прилад потребував реставрації, яка була майстерно виконана співробітниками кафедри «Інформаційно-вимірювальні технології і системи» (зав. кафедри професор С.І. Кондрашов) О.Л. Кайдаловим і Г.О. Золочевським, та доцентом кафедри «Технології полімерних композиційних матеріалів та покриттів» (зав. кафедри професор А.М. Каратєєв) А.Г. Корягіним.

Оригінальні документи передали до музею відомі вчені університету професори Л.Л. Брагіна, Г.Д. Семченко, Г.М. Шабанова. Дуже цікаві матеріали стосовно історії розвитку кафедри «Локомотивобудування» подарував професор В.Г. Маслієв.

Експозицію музею доповнено книгами із серії «Історія НТУ «ХПІ» у видатних особистостях», присвячених професору В.П. Аврамову; ректорові ХПІ у 1978–1990 рр. професору М.Ф. Киркачу; Заслуженому діячеві науки України, лауреату Державної премії УРСР професору Л.С. Палатнику; Заслуженому діячеві науки і техніки України, лауреату Державної премії України академіку НАН України В.Л. Рвачову. Представлені підручники, які були видані за останні роки.

Важливим напрямком роботи музею є патріотичне виховання молоді. Традиційно до Дня Перемоги, дня визволення України, Харкова в музеї відбуваються зустрічі студентів з вченими, викладачами – учасниками бойових дій у роки Великої Вітчизняної війни професором А.І. Христофоровим, В.В. Акімовою, яка понад тридцять років очолювала музей, Є.М. Дегтярьовим, воїном-інтернаціоналістом – начальником учбової частини університету В.Я. Бортніковим. Наочне відображення історії університету, використання під час екскурсій документальної кінохроніки, життєвих прикладів учасників реальних подій сприяють вихованню справжніх патріотів рідного вузу і держави.

Завдяки ініціативі музею до 70-річчя визволення Харкова були видані при підтримці ректорату щоденники очевидця і учасника бойових дій Великої Вітчизняної війни, відомого вченого, доктора технічних наук, Заслуженого працівника вищої школи України, Почесного доктора НТУ «ХПІ», стипендіата Президента України, професора В.Т. Долбні.

Ще один проект реалізовано колективом музею: для книги «Діти війни» були зібрані спогади викладачів-політехніків професора Л. Л. Брагіної, професора В.К. Белова, лауреата Державної премії України, професора А.В. Бойка, лауреата Державної премії України, премії

АР Крим, Заслуженого працівника вищої школи України, професора А.І. Грабченка, Заслуженого працівника народної освіти України, професора Ф.А. Домніна, професора В.Г. Дяченка, професора В.П. Зубаря, Заслуженого діяча науки і техніки, професора В.Б. Клепікова, професора І.І. Литвиненка, професора Г.Д. Семченко, лауреата премії Ради Міністрів СРСР, професора В.І. Тарана, доцента Е.Г. Чайки, професора А.І. Христофорова.

Результатом співпраці музейних співробітників з іншими підрозділами університету є періодичні виставки, присвячені ювілеям вчених, історичним подіям. Вони суттєво доповнюють стаціонарну експозицію. За останні два роки в музеї організовано 8 виставок. Серед них – присвячена 50-річчю Палацу студентів, 70-річчю визволення Харкова, 50-річчю створення студентських будівельних загонів. Сучасні студенти факультету технології органічних речовин зацікавлено слухали розповідь та спілкувалися з активним учасником будзагонівського руху 70-х, деканом енергомашинобудівного факультету, професором М.О. Тарасенком. Співробітники та студенти університету зустрічалися з донькою одного з конструкторів легендарного танка Т-34, відомою російською письменницею Л.М. Васильєвою-Кучеренко. Студенти факультетів інформатики й управління та транспортного машинобудування у переддень Всесвітнього дня миру спілкувалися з Послом миру, відомою спортсменкою на надмарафонські дистанції, кандидатом пед. наук, поетесою С. Хісамутдіною (Росія).

Важливою складовою частиною діяльності музею є профорієнтаційна робота серед школярів міста, області. Регулярними стали у Дні відкритих дверей екскурсії в музей за участю представників кафедр.

Один із напрямків роботи – пошук інформації про видатних випускників. Зібрані матеріали про 1300 з них. Цей пошук триває. Серед останніх знайдених вихованців слід згадати імена відомого фотографа, географа З.З. Виноградова; професора, доктора хімічних наук А.Г. Горста, знаного дослідника вибухових речовин, який працював у московських вузах, Заслуженого машинобудівника України, керівника сектору КБ «Південне» Г.П. Богатиря тощо.

Співробітники музею брали участь у конференціях, науково-практичних семінарах, які були організовані Асоціацією працівників музеїв технічного профілю та вузівських музеїв Харкова: підготовлено три доповіді.

У наш непростий час музей університету прагне зберегти для прийдешніх поколінь

скарбницю пам'яті, сприяти формуванню студентської самосвідомості, відчуття єдності зі своєю alma mater.